

Rozdział 15. Potop

Polecenie 1. (4 punkty)

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

Pierwsze uderzenie, wymierzone w Wielkopolskę, zastało ją nieprzygotowaną, albo raczej pogrążoną w zamieszaniu. Czterech wojewodów dzieliło władzę nad pospolitym ruszeniem. [...]

Zebrali oni powołaną pod broń szlachtę nad brzegiem rzeki Noteci, [...] nie będąc ze sobą w zgodzie, nie potrafili sprzęgnąć w jedną całość obozu ani zjednoczyć umysłów. Zwiększała zło uporczywa niewiara w nadejście nieprzyjaciela; chorągwie, jak gdyby je tylko próżnymi plotkami straszono, zamiast razem przeciwstawić się wrogowi, rozbiegły się po wsiach i wyrządzały szkodę swoim.

Kiedy zbliżało się południe, ujrzano [szwedzkiego generała] Wittenberga, gdy przeprawiwszy się z wojskiem przez Noteć, szykiem swoim opasał już Polaków od tyłu. Strach skłonił [...] wszystkich do zgody i jednomyślnie oświadczone się za przyjęciem szwedzkiej protekcji.

Król Karol, uradowany dochodzącymi go wieściami, przyspieszył swoją drogę do Polski.

Wespazjan Kochowski, *Lata potopu 1655–1657*, Wyd. MON, 1966, s. 28, 32

a) Podaj nazwę miejscowości, pod którą rozegrały się opisane w tekście wydarzenia.

.....

b) Wypisz z tekstu trzy informacje na temat sytuacji w obozie polskim przed bitwą.

.....
.....
.....

Polecenie 2. (5 punktów)

Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej.

- A. podpisanie pokoju w Oliwie ze Szwecją
- B. wkroczenie wojsk szwedzkich do Polski
- C. ucieczka króla Jana Kazimierza na Śląsk
- D. obrona klasztoru na Jasnej Górze w Częstochowie
- E. przyznanie przez króla polskiego niezależności Prusom Książęcym

1 – 2 – 3 – 4 – 5 –

Polecenie 3. (2 punkty)

Podkreśl prawidłowe zakończenia zdań.

- a) Ugoda hadziacka była porozumieniem podpisanym między Polakami a *Rosjanami / Kozakami*.
- b) Na mocy rozejmu w Andruszowie Ukraina została podzielona wzdłuż Dniepru między Moskwę a *Szwecję / Rzeczpospolitą*.

Rozdział 15. Potop

Polecenie 1. (4 punkty)

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

Pierwsze uderzenie, wymierzone w Wielkopolskę, zastało ją nieprzygotowaną, albo raczej pogrążoną w zamieszaniu. Czterech wojewodów dzieliło władzę nad pospolitym ruszeniem. [...]

Zebrali oni powołaną pod broń szlachtę nad brzegiem rzeki Noteci, [...] nie będąc ze sobą w zgodzie, nie potrafili sprzęgnąć w jedną całość obozu ani zjednoczyć umysłów. Zwiększała zło uporczywa niewiara w nadejście nieprzyjaciela; chorągwie, jak gdyby je tylko próżnymi plotkami straszono, zamiast razem przeciwstawić się wrogowi, rozbiegły się po wsiach i wyrządzały szkodę swoim.

Kiedy zbliżało się południe, ujrzano [szwedzkiego generała] Wittenberga, gdy przeprawiwszy się z wojskiem przez Noteć, szykiem swoim opasał już Polaków od tyłu. Strach skłonił [...] wszystkich do zgody i jednomyślnie oświadczone się za przyjęciem szwedzkiej protekcji.

Król Karol, uradowany dochodzącymi go wieściami, przyspieszył swoją drogę do Polski.

Wespazjan Kochowski, *Lata potopu 1655–1657*, Wyd. MON, 1966, s. 28, 32

a) Podaj nazwę miejscowości, pod którą rozegrały się opisane w tekście wydarzenia.

.....

b) Wypisz z tekstu trzy informacje na temat sytuacji w obozie polskim przed bitwą.

.....
.....
.....

Polecenie 2. (5 punktów)

Uporządkuj podane wydarzenia w kolejności chronologicznej.

- A. podpisanie pokoju w Oliwie
- B. rozpoczęcie wojny szarpanej
- C. kapitulacja pospolitego ruszenia w Wielkopolsce
- D. złożenie ślubów lwowskich przez Jana Kazimierza
- E. uzyskanie przez Prusy Książęce niezależności od Rzeczypospolitej

1 – 2 – 3 – 4 – 5 –

Polecenie 3. (2 punkty)

Podkreśl prawidłowe zakończenie zdań.

a) Rzeczpospolita miała przekształcić się w związek trzech równorzędnych państw na mocy *ugody hadziackiej / rozejmu w Andruszowie*.

b) Rozejm w Andruszowie został podpisany *przed pokojem oliwskim / po ugodzie hadziackiej*.

Rozdział 15. Potop

– model odpowiedzi (11 pkt)

Grupa A

Polecenie 1. (0–4)

a) Ujście

b) Przykładowe odpowiedzi:

- *dowódcy wojskowi nie potrafili zjednoczyć pospolitego ruszenia*
- *wśród wojsk panowało przekonanie, że wróg nie nadejdzie*
- *wojsko zamiast przygotowywać się do bitwy wyrządzało szkody w okolicznych wsiach*

Polecenie 2. (0–5)

1 – B, 2 – C, 3 – D, 4 – E, 5 – A

Polecenie 3. (0–2)

a) Kozakami

b) Rzeczpospolitą

Grupa B

Polecenie 1. (0–4)

a) Ujście

b) Przykładowe odpowiedzi:

- *dowódcy wojskowi nie potrafili zjednoczyć pospolitego ruszenia*
- *wśród wojsk panowało przekonanie, że wróg nie nadejdzie*
- *wojsko zamiast przygotowywać się do bitwy wyrządzało szkody w okolicznych wsiach*

Polecenie 2. (0–5)

1 – C, 2 – B, 3 – D, 4 – E, 5 – A

Polecenie 3. (0–2)

a) ugody hadziackiej

b) po ugodzie hadziackiej

